

компетентності учнів; завдання, яке потребує задіяння на основі предметного матеріалу умінь аналізувати, зіставляти, порівнювати, робити висновки; спеціально створена дидактична конструкція, що використовується з метою формування і перевірки рівня предметних, міжпредметних і ключових компетенцій (компетентностей). Отже, компетентнісними завданнями вважають ті, які прив'язані до життя, мають практичне спрямування та допомагають сформувати у здобувачів початкової освіти предметні і ключові компетентності.

Таким чином, фактором успішної реалізації компетентнісного підходу до навчання є добір ефективних методів, прийомів, форм організації навчальної діяльності, готовність вчителя до реалізації поставленої мети, залучення школярів до обговорення попереднього досвіду, демонстрація рольових моделей на прикладі реальних людей. Тобто, компетентнісний підхід акцентує увагу на результатах освіти, причому як результат розглядається не сума засвоєної інформації, а здатність здобувача освіти діяти у різних життєвих ситуаціях.

Література

1. Бібік Н.М. Компетентнісний підхід: рефлексивний аналіз застосування [Текст] / Н.М. Бібік // Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / [За заг. ред. О.В. Овчарук]. – К.: К.І.С., 2004. – С. 47–52.
2. Державний стандарт початкової освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018>
3. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи : бібліотека з освітньої політики / під заг. ред. О. В. Овчарук. – К. : К.І.С., 2004. – 112 с.
4. Матвійчук Л. Психолого-педагогічні умови формування ключових компетентностей учнів початкових класів у навчально-виховному процесі / Л. Матвійчук // Нова педагогічна думка. – 2016. – № 4. – С. 85-88.
5. Можаяєва О. М. Формування і розвиток основних компетентностей особистості в початковій школі / О. М. Можаяєва // Початкова освіта. – 2009. – № 32. – С. 9-13.
6. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / Під заг. ред. Бібік Н. М. – К. : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. – 206 с.

УДК 37.07 (045)

ДЕКЕТ Д. М., КУЗЬМА-КАЧУР М.І.,
Мукачівський державний університет

ЕКСКУРСІЯ ЯК ОДНА З ФОРМ КРАЄЗНАВЧОЇ РОБОТИ З УЧНЯМИ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Для молодшої людини в сучасному глобалізованому світі все важче ідентифікувати себе як частину окремої етнічної спільноти. Все частіше здається, що поняття «Батьківщина», «національна свідомість», «рідна земля» – це щось таке старовинне із музейних схованок. У «Концепції національно-

патріотичного виховання дітей та молоді» (наказ МОН України від 16.06.2015 р. за № 641) зазначається, що реформаційні зміни, які торкаються різних сфер суспільного життя «відбуваються на тлі сплеску інтересу і прояву патріотичних почуттів і нових ставлень до історії, культури, релігії, традицій і звичаїв українського народу»[1]. У цьому контексті реалізація принципу краєзнавства в освітньому процесі початкової школи є цілком на часі.

Формування у молодших школярів ціннісного ставлення до природи рідного краю спрямоване на вирішення ключових завдань:

1. Навчити учнів в художній формі висловлювати своє ставлення до прекрасного.

2. Набути навичок спостереження і порівняння змін в природі у залежності від сезону.

3. Виховувати почуття любові та дбайливе ставлення до природи рідного краю, бажання зберегти та примножувати її багатства.

4. Залучити учнів до ігрової та посильної трудової діяльності.

У початкових класах наукові уявлення, поняття, знання в учнів значною мірою формуються на основі чуттєвого сприймання навколишнього світу. Навколишнє життя в усіх його проявах є важливим джерелом знань для молодших школярів і вивчати його допомагає екскурсія.

При моделюванні екскурсії для молодших школярів слід керуватися тим, що у них більше розвинута наочно-образна пам'ять. Вони краще і швидше запам'ятовують і міцніше зберігають в пам'яті конкретні, яскраві факти й події. Спостереження за змінами барв у природі, за пробудженням рослинного світу дають дітям не тільки нові відомості про життя природи, а й виховують у них почуття прекрасного. Під час екскурсій в природу слід проводити ігри на місцевості, різні цікаві конкурси тощо.

Перш ніж провести екскурсію необхідно заздалегідь визначити найбільш зручний маршрут і відшукати ті об'єкти, які можуть бути використані з навчальною метою.

Екскурсії в природу допоможуть учням здобути конкретні знання про тваринний і рослинний світ рідного краю, ознайомлять з найбільш поширеними деревами, кущами, трав'янистими рослинами, тваринами і пам'ятками природи. Необхідно навчити учнів відрізняти за зовнішніми ознаками дерева і кущі своєї ґрунтово-рослинної зони (березу, клен, дуб, липу, сосну, ялину, вербу, яблуню, грушу та ін.), а також частини дерева (стовбур, гілки, листя, плоди, коріння).

Спостерігати і вивчати тваринний світ рідного краю безпосередньо у природі набагато важче ніж рослинний, бо не завжди можна побачити тварин, які водяться в місцевих лісах. Диких тварин (птахів) можна спостерігати лише від випадку до випадку. Отже, треба обов'язково використати кожну нагоду. Якщо під час екскурсії пощастить побачити зайця, білку, сороку чи ворону або якусь іншу тваринку, обов'язково слід розповісти дітям про них.

Учитель повинен так побудувати екскурсію, створити такі умови, щоб картини рідної природи викликали у дітей радісні почуття від зустрічі з її

красою, навчити їх слухати музику лісу, спів трави, бачити танок сніжинок, падаючого листя, насіння [2, с. 238].

При вивченні особливостей кожної пори року, учні повинні відчутти неповторність і циклічність природних явищ та встановити зв'язок між ними.

У природі учні можуть також перевірити достовірність народних прикмет про погоду у рідному краї. Деякі з них:

- вітру немає, а ліс шумить – до дощу;
- кульбаба сплющує свою кульку – до дощу;
- ранком трава суха – до ночі чекають дощ;
- квіти сильніше пахнуть – до дощу;
- горобці літають зграйками – до сухої ясної погоди;
- ворони під хмари піднімаються – до негоди;
- ластівки низько літають – до дощу та вітру;
- ластівки літають то вниз, то вверх – перед бурею;
- дрібні пташки ховаються вдень у гніздах – до дощу;
- стрижі літають низько і кричать – до дощу та ін.

Експерсії з молодшими школярами формують самостійність під час спостережень за об'єктами природи, стимулюють їх розумову і творчу пізнавальну діяльність. Вони мають велике значення для розвитку творчих почуттів, оскільки привертають увагу до краси рідної природи, до багатств фарб, звуків, краси форм тощо. Спілкування з природою через експерсії допомагає школярам зрозуміти такі життєво важливі поняття, як роль людини в долі природного оточення, взаємозв'язок і взаємозалежність суспільства і природи, стійкість природних угруповань, формують культуру поведінки та активну життєву позицію в питаннях охорони природи.

Таким чином, краєзнавчі експерсії в природу мають велике оздоровче, навчальне і виховне значення, сприяють розвиткові спостережливості, свідомої дисципліни, виховують бережливе ставлення до природи.

Література

1. Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді» (наказ МОН України від 16.06.2015 р. за № 641: UR: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0641729-15#Text>

2. Кузьма-Качур М.І. Основи краєзнавства : навч. посібник [для студентів ступеня «бакалавр» вищих навчальних закладів спеціальності 013 «Початкова освіта»] / М.І.Кузьма-Качур, М.В.Горват – К. : Ліра-К, 2017. – 256 с.

УДК 37.041:005.336.2]:37.012(043.2)

ДОБОШ О. М., ГОЛИК М.М.,
Мукачівський державний університет

САМООСВІТНЯ КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

На сьогодні перед освітою стоїть завдання сформувати у студента вміння вчитись, підготовки майбутніх педагогів як високопрофесійних, компетентних

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>